

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona o výkone detencie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“).

Návrh zákona bol vypracovaný na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 145 z 29. marca 2017 k aktualizácii úlohy o zriadení detenčného ústavu pri Psychiatrickej nemocnici Hronovce a Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky v časti Trestná politika a väzenstvo.

Návrh zákona bol vypracovaný v rámci pracovnej skupiny zriadenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky za účasti Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Inštitút detencie bol do právneho poriadku Slovenskej republiky zavedený v rámci rekodifikácie trestného práva s účinnosťou od 1. januára 2006. Ide o taký druh ochranného opatrenia, ktorého úlohou je ochrana spoločnosti a jej členov pred tými páchatel'ami, ktorí počas výkonu trestu odňatia slobody evidentne ochoreli nevyliciteľnou duševnou chorobou a je tu obava, že aj po výkone trestu odňatia slobody ďalej pretrvávajú nebezpečenstvo pre spoločnosť. Okrem toho súd môže, ak to považuje za potrebné rozhodnúť o detencii aj v iných prípadoch – ak ide o páchatel'a zločinu spáchaného zo sexuálneho motívu alebo páchatel'a, ktorý opätovne spácha obzvlášť závažný zločin. Detencia môže v prípade potreby potvrdiť až doživotne, ale zákon má predvídať aj vývoj lekárskej vedy, ktorá môže časom doriešiť otázku nevyliciteľnosti choroby. Aby nedochádzalo k zneužívaniu tohto inštitútu, zákon ukladá súdu povinne jedenkrát ročne preskúmať dôvod trvania detencie a len na základe odborného lekárskeho posudku rozhodnúť o ďalšom trvaní tohto ochranného opatrenia alebo o prepustení odsúdeného. Podľa platnej právnej úpravy sa detencia vykonáva v detenčnom ústave. K dnešnému dňu nebol detenčný ústav zriadený. Rovnako k dnešnému dňu nebola prijatá právna úprava, ktorá by detailnejšie upravila výkon detencie.

Vláda Slovenskej republiky na svojom rokovaní dňa 29. marca 2017 prerokovala a schválila materiál Aktualizácia úlohy o zriadení detenčného ústavu pri Psychiatrickej nemocnici Hronovce, v ktorom sa okrem iného konštatuje, že pre naplnenie požiadavky pre reálne využívanie inštitútu detencie je nevyhnutné okrem zriadenia detenčného ústavu potrebné prijatie právnej úpravy, ktorá zabezpečí bezproblémový výkon detencie tak, aby boli zohľadnené všetky ústavné rámce obmedzenia osobnej slobody jednotlivca, rovnako aj predkladaný zámer zriadenia detenčného ústavu z hľadiska organizačného zabezpečenia jeho fungovania, kompetencie zdravotníckych zamestnancov ako aj kompetencie príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže. Takto vymedzený obsahový rámec je určujúci aj pre predkladaný návrh zákona. A teda hlavným cieľom návrhu zákona je v čl. I upraviť výkon detencie v detenčnom ústave vrátane podmienok zriaďovania, fungovania a stráženia detenčného ústavu, práva a povinnosti osôb umiestnených v detencii, ako aj dozor a kontrolu nad výkonom detencie. Vzhľadom na to, že právna úprava výkonu detencie sa týka trestnej sankcie, s ktorou je spojené obmedzenie osobnej slobody, tak právna úprava vychádza z Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Európskeho dohovoru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania, rovnako aj odporúčaní Európskym výborom na zabránenie mučenia (CPT). Okrem toho návrh zákona

d'alej zohľadňuje požiadavky Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a Dohovoru OSN o právach dieťaťa.

V nadväznosti na právnu úpravu výkonu detencie je potrebné vykonať aj zmeny a doplnenia súvisiacich zákonov. Zmeny týchto predpisov sa uvádzajú v čl. II až XIV. Ide najmä o zmeny predpisov trestného práva, predpisov v oblasti zdravotnej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia a ochrany základných práva a slobôd (pôsobnosť verejného ochrancu práv, komisára pre deti a komisára pre osoby so zdravotným postihnutím).

Návrh zákona predpokladá vydanie vykonávacieho predpis, ktorý je súčasťou predkladaného návrhu zákona v podobe základných téz budúcej právnej úpravy, ktorá bude predmetom samostatného legislatívneho procesu.

Účinnosť návrhu zákona sa navrhuje od 1. januára 2020. Zriadenie detenčného ústavu sa podľa uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 145 z 29. marca 2017 predpokladá v januári 2021.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona bude mať vplyv na rozpočet verejnej správy a sociálne vplyvy, nebude mať vplyvy na podnikateľské prostredie, na životné prostredie, informatizáciu spoločnosti a služby verejnej správy pre občana.

Návrh zákona bol predmetom riadneho pripomienkového konania, bol predmetom rokovania Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky a na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa predkladá sa bez rozporov.

B. Osobitná časť

K Čl. I

(návrh zákona o výkone detencie a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

K § 1

Navrhované ustanovenie vymedzuje predmet právnej úpravy, ktorým je výkon detencie v detenčom ústave, práva a povinnosti osôb v detencii a dozor a kontrola nad výkonom detencie.

Na účely tohto zákona sa rozumie osobou v detencii osoba, ktorej súd nariadil umiestnenie do detenčného ústavu podľa § 81 Trestného zákona, a to:

- odsúdený s prerušeným výkonom trestu odňatia slobody, u ktorého je zistená duševná porucha, ktorá je podľa odborného lekárskeho posudku nevyliciteľná a jeho pobyt na slobode je aj s prihliadnutím na spáchanú trestnú činnosť pre spoločnosť nebezpečná,
- páchatel' úmyselného trestného činu po výkone trestu odňatia slobody, ktorý sa odmieta podrobiť ochrannému liečeniu alebo, u ktorého ochranné liečenie pre jeho negatívny postoj neplní svoj účel a ktorého pobyt na slobode je pre spoločnosť nebezpečný,
- páchatel' zločinu spáchaného zo sexuálneho motívu alebo páchatel', ktorý opätovne spácha obzvlášť závažný zločin po výkone trestu odňatia slobody,
- páchatel', ktorého pobyt na slobode je nebezpečný, vykonáva ochranné liečenie v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti a svojím správaním ohrozuje život alebo zdravie iných osôb.

K § 2

V predmetnom ustanovení sú vymedzené základné zásady tohto zákona, ktoré treba zohľadniť a aplikovať pri výklade jednotlivých ustanovení zákona. Uvedené zásady sú následne premietnuté a obsiahnuté v ostatných ustanoveniach zákona. Tieto zásady musí rešpektovať ako detenčný ústav, tak aj všetky subjekty vykonávajúce dozor alebo kontrolu nad výkonom detencie.

V odseku 1 je upravený účel výkonu detencie, ktorým je ochrana spoločnosti ako aj ochrana osôb v detencii prostredníctvom liečebného a výchovného pôsobenia na túto osobu prostriedkami uvedenými v tomto zákone. V tomto prípade sa jedná najmä o absolvovanie osobitného liečebného režimu, ktorého cieľom je stabilizácia stavu osoby v detencii a jej prechod do samostatného života alebo k inému druhu ochranného opatrenia.

V odseku 2 sa upravuje zásada minimalizácie zásahov do práva osoby v detencii.

V odseku 3 sa upravuje zásada, ktorá zakazuje znevažovanie ľudskej dôstojnosti použité krutých, neľudských alebo ponižujúcich spôsobov zaobchádzania alebo trestania v rámci výkonu detencie.

V odseku 4 sa formuluje zásada, podľa ktorej sa detencia má vykonávať v súlade s najnovšími poznatkami vedy s cieľom stabilizácie stavu osoby v detencii.

V odseku 5 sa upravuje zásada rovnakého zaobchádzania, resp. zákaz diskriminácie

podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

K § 3

Ustanovenie § 3 vymedzuje postavenie detenčného ústavu.

Detenčný ústav bude mať postavenie štátnej rozpočtovej organizácie. Zriaďovanie štátnych rozpočtových organizácií upravuje zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Štátna rozpočtová organizácia sa zriaďujú buď zákonom alebo rozhodnutím zriaďovateľa. V prípade detenčného ústavu bude platiť druhá forma zriaďovania rozpočtovej organizácie. To znamená, že detenčný ústav sa nebude zriaďovať zákonom. Návrh zákona ustanovuje, že zriaďovateľom detenčného ústavu je výlučne ústredný orgán štátnej správy. Podľa uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 145 z 29. marca 2017 má detenčný ústav zriadiť Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky, a to v termíne do 31. decembra 2020. Z uvedeného teda vyplýva, že vláda Slovenskej republiky svojim uznesením nateraz predpokladá zriadenie jedného detenčného ústavu, ktorého zriaďovateľom bude Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. Štatutárnym orgánom detenčného ústavu je riaditeľ, ktorý je zodpovedný za správne fungovanie detenčného ústavu, tak aby sa naplňal účel výkonu detencie. Riaditeľa bude menovať a odvolávať zriaďovateľ.

V odseku 3 sa upravuje vnútorné členenie detenčného ústavu. Detenčný ústav sa bude členiť na liečebné jednotky. Návrh zákona predpisuje zriadenie troch liečebných jednotiek, a to detenčná jednotka, detenčno-resocializačná jednotka a resocializačno-detenčná jednotka. Zaraďovanie osôb v detencii do konkrétnej liečebnej jednotky bude závisieť na rozhodnutí odbornej komisie (§ 7), pričom podrobnosti o zaraďovaní osôb v detencii do liečebných jednotiek budú upravené v ústavnom poriadku detenčného ústavu [§ 6 ods. písm. a)]. Odsek 3 upravuje delenie detenčného ústavu na tri liečebné jednotky odstupňované od závažnosti psychického a zdravotného stavu osoby v detencii. Osoby s nízkym rizikom porúch správania sa spravidla umiestňujú do resocializačno-detenčnej liečebnej jednotky. Do detenčno-resocializačnej jednotky je možné umiestniť osobu v detencii, ak súd rozhodol podľa § 81 ods. 2 a 3 Trestného zákona alebo pri akútnom zhoršení zdravotného stavu osoby v detencii, ak súd rozhodol podľa § 81 ods. 1 a 4 Trestného zákona. Osoby v detencii s najzávažnejším rizikom porúch správania sa spravidla umiestňujú do detenčnej jednotky. Zároveň sa stanovuje, že do liečebnej jednotky sa umiestňujú osoby v detencii spravidla s rovnakým osobitným liečebným režimom. Samotnú liečebnú jednotku treba vnímať ako uzavretý celok, ktorý je určený spravidla pre osoby s rovnakým alebo podobným osobitným liečebným režimom, pričom bude pozostávať z liečebných izieb, spoločných priestorov, terapeutických miestností a miestností pre odborných zamestnancov a príslušníkov zboru (odsek 4).

V odseku 5 sa upravuje ubytovacia miestnosť osoby v detencii, t.j. liečebná izba. Ustanovuje sa minimálna ubytovacia plocha, a to 4 m². Štandard 4m² na jednu osobu je odporúčaný Európskym výborom na zabránenie mučenia (CPT). Zároveň sa vyžaduje, aby každá liečebná izba mala vlastné hygienickými a sanitárnymi zariadeniami poskytujúcimi dostatočný stupeň súkromia. Tomu zodpovedá aj obmedzenie monitorovania priestorov detenčného ústavu kamerovým systémom podľa § 10 ods. 6. Návrh zákona umožňuje vybaviť liečebnú izbu bezpečnostnými dverami.

V odseku 6 sa v súlade s čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky upravuje splnomocnenie pre zriaďovateľa detenčného ústavu upraviť všeobecne záväzným právnym predpisom priestorové požiadavky, personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie detenčného ústavu. V tomto prípade sa teda využíva právna konštrukcia, ktorá sa uplatňuje napríklad v prípade poskytovateľov zdravotnej starostlivosti; k tomu pozri § 8 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

K § 4

V navrhovanom odseku 1 sa vymedzuje pôsobnosť detenčného ústavu, ktorou je zabezpečenie liečebnej starostlivosti, vnútornej kontroly výkonu detencie a náležitého zaobchádzania s osobami v detencii. Túto činnosť bude detenčný ústav zabezpečovať v nepretržitej prevádzke podľa odseku 2. Určenie konkrétneho pracovného režimu bude v pôsobnosti riaditeľa detenčného ústavu.

V odseku 4 sa upravuje personálne zloženie detenčného ústavu, pričom z právnej úpravy je zrejmé, že primárne pôjde o osoby spĺňajúce kvalifikačné predpoklady pre zdravotníckych zamestnancov. Počty týchto zamestnancov bude upravovať vykonávací predpis (§ 3 ods. 5). Na účely zákona sa na označenie týchto zamestnancov používa pojem „odborní zamestnanci“.

V odseku 5 sa ustanovuje oprávnenie odborných zamestnancov vydávať pokyny a príkazy osobe v detencii a rovnako používať obmedzovacie prostriedky v prípade potreby (§ 12 a 13).

V navrhovanom odseku 6 je ustanovená povinnosť detenčného ústavu zabezpečiť vzdelávanie, resp. pravidelné školenie odborných zamestnancov, ktorí pôsobia v detenčnom ústave, a to najmenej raz za rok.

K § 5

Navrhované ustanovenie § 5 upravuje pôsobnosť zboru pri výkone detencie. Pôsobnosť zboru je vymedzená vo všeobecnej rovine v § 3 ods. 1, pričom podľa tohto ustanovenia má zbor zabezpečovať stráženie a bezpečnosť v detenčnom ústave. Konkretizácia tejto všeobecnej pôsobnosti je práve predmetom úpravy v § 5. Zbor v rámci navrhovanej právnej úpravy podľa odseku 1 vykonáva činnosti, ktoré sú vymedzené v zákone č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej strážie v znení neskorších predpisov a na požiadanie odborného zamestnanca vykonáva asistenciu a ochranu pri uplatňovaní obmedzovacích prostriedkov voči osobe v detencii, ktorá odmieta plniť pokyny a príkazy odborného zamestnanca.

V zmysle odseku 2 je príslušník zboru v čase výkonu svojej služby oprávnený vykonať služobný zákrok, resp. použiť obmedzovacie prostriedky voči osobe v detencii, ktorá neplní pokyny a príkazy v rozsahu a za podmienok podľa zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej strážie v znení neskorších predpisov.

K § 6

Navrhované ustanovenie upravuje, resp. vymedzuje obsah ústavného poriadku, ktorý

vydá riaditeľ detenčného ústavu, pričom je potrebné jeho následné schválenie zo strany zriaďovateľa detenčného ústavu. Účelom ústavného poriadku je konkretizovanie niektoré zákonom vymedzené aspekty výkonu detencie. V tomto prípade sa vychádza z konceptu, že nie je žiaduce, aby takto detailná úprava bola súčasťou návrhu zákona, pretože z hľadiska praktického fungovania detenčného ústavu a samotného výkonu detencie je vhodnejšie, keď táto regulácia bude riešená vnútorným predpisom detenčného ústavu. Obsahové vymedzenie ústavného poriadku podľa odseku 1 je výsledkom odbornej diskusie, ktorá prebehla pri príprave návrhu zákona a v rámci medzirezortného pripomienkového konania.

V zmysle navrhovanej úpravy ústavný poriadok musí obsahovať podrobnosti o umiestňovaní osôb v detencii do liečebných jednotiek podľa osobitného liečebného režimu, charakteristiku osobitných liečebných režimov, špecifikáciu liečebných jednotiek, výkon práv, povinností a obmedzení osoby v detencii, časový rozvrh dňa osoby v detencii, podrobnosti o použití obmedzovacích prostriedkov a príprave osôb v detencii na ich prepustenie z detenčného ústavu a uplatňovanie poriadku a disciplíny v detenčnom ústave.

Zároveň sa ustanovuje povinnosť zriaďovateľa detenčného ústavu zverejniť ústavný poriadok na jeho webovom sídle.

K § 7

Ustanovenie § 7 upravuje zloženie odbornej komisie. Odborná komisia bude orgánom, ktorý bude zriaďovať riaditeľ detenčného ústavu. Poslaním odbornej komisie je rozhodovať o niektorých dôležitých otázkach výkonu detencie. Z tohto pohľadu sa javí ako účelné vyhradiť tento typ rozhodovacej činnosti kolektívnemu orgánu zloženému z tímu odborníkov. Na tento účel bude komisia pozostávať z odborných zamestnancov detenčného ústavu, sociálneho pracovníka a zástupcu zboru. Návrh zákona zároveň umožňuje prítomnosť externého prvku na rokovaní komisie.

V odseku 1 sa upravuje zloženie odbornej komisie, ktorú zriaďuje riaditeľ z odborných zamestnancov detenčného ústavu. V prípade potreby riaditeľ prizve na rokovanie komisie aj externého odborníka.

Odseky 2 a 4 vymedzujú rozsah rozhodovacej činnosti komisie. Odborná komisia rozhoduje o zaradení osoby v detencii do osobitného liečebného režimu a o zmene osobitného liečebného režimu, vyhodnocuje prognózu správania osoby v detencii a ďalší vývoj osoby v detencii. Zároveň odborná komisia najmenej raz ročne, prípadne podľa potreby pri zmene zdravotného stavu osoby v detencii, vypracuje komplexnú správu o osobe v detencii, obsahujúcu zhodnotenie jej stavu, posúdenie dôvodov trvania detencie a vyhodnotenie zaradenia do osobitného liečebného režimu. Odborná komisia musí rozhodnúť o zaradení osoby v detencii do osobitného liečebného režimu bezodkladne, najneskôr však do 30 dní od prijatia osoby do výkonu detencie. Podľa odseku 3 sa pri zaraďovaní osôb v detencii do osobitných liečebných režimov prihliada najmä na zdravotný stav osoby v detencii, pohlavie, vek, charakteristiku osobnosti a pod. Osoba v detencii je zaradená do osobitného liečebného režimu s poskytovaním liečebnej starostlivosti a je povinná podrobiť sa mu, s výnimkou výkonu, ktorý lekár vylúči.

V odseku 5 je upravený postup, keď odborná komisia dospeje k záveru, že odpadli dôvody výkonu detencie. Odborná komisia na základe tejto skutočnosti predloží riaditeľovi

odporúčanie na prepustenie osoby v detencii z výkonu detencie alebo na zmenu výkonu detencie na ochranné liečenie a zároveň predloží aj komplexnú správu o osobe v detencii. Následne riaditeľ podá návrh na prepustenie osoby v detencii z výkonu detencie alebo návrh na zmenu výkonu detencie na ochranné liečenie na súd, v obvode ktorého sa detencia vykonáva.

K § 8

Jedným z nosných pojmov návrhu zákona je osobitný liečebný režim. Jeho obsahové vymedzenie je upravené v navrhovanom odseku 1. Druhy osobitného liečebného režimu sú upravené v odseku 2.

Navrhované ustanovenie § 8 definuje osobitný liečebný režim, ktorým sa rozumie súbor diagnostických, liečebných, psychologických, ošetrovateľských, edukačných, pedagogických, rehabilitačných, socioterapeutických, ergoterapeutických a sociálnych intervencií, ktorým sa má dosiahnuť stabilizácia stavu osoby v detencii. Charakteristiky osobitných liečebných režimov budú upravené v ústavnom poriadku (pozri k tomu § 6). Zároveň sa ustanovuje povinnosť odborných zamestnancov zaobchádzať s osobami detencie v súlade s nariadeným osobitným liečebným režimom.

K § 9

V navrhovanom ustanovení sa upravuje postup pri prijímaní osoby na výkon detencie v detenčnom ústave. V zmysle navrhovanej právnej úpravy možno prijať do detenčného ústavu osobu len na základe písomného príkazu súdu, pričom jej totožnosť je potrebné hodnoverne overiť.

Podľa odseku 3 je osobu prijímanú na výkon detencie v detenčnom ústave potrebné poučiť o jej právach a povinnostiach, ktoré jej vyplývajú zo zákona a z ústavného poriadku spôsobom, ktorý je pre ňu zrozumiteľný. V odseku 4 sa ustanovuje oprávnenie odňať osobe pri prijímaní do detenčného ústavu veci, ktorými by mohol byť ohrozený život, zdravie, majetok alebo bezpečnosť, alebo narušovaný ústavný poriadok, rovnako aj veci, ktoré by mohli byť zneužitú na jej útek z detenčného ústavu.

V zmysle odseku 5 a 7 je detenčný ústav oprávnený na účely zabezpečenia činností súvisiacich s účelom výkonu detencie spracovávať osobné údaje o osobe v detencii a rovnako na účely overenia jej totožnosti odobrať daktyloskopické odtlačky, vyhotoviť jej obrazové záznamy, vykonať vonkajšie meranie jej tela alebo zisťovať jej zvláštne telesné znamenia.

K § 10

V predmetnom ustanovení sa upravuje spôsob umiestňovania osôb v detencii a ich prípadne premiestnenie v nevyhnutných prípadoch, pričom pri umiestňovaní osôb v detencii do liečebnej jednotky a liečebnej izby je nevyhnutne potrebné dbať na to, aby bol zabezpečený účel výkonu detencie.

Podľa odseku 1 je osoba v detencii po prijatí do detenčného ústavu povinná podrobiť sa osobnej a zdravotnej prehliadke, hygienickým opatreniam a protiepidemickým opatreniam. Osobnú prehliadku môže vykonať len osoba rovnakého pohlavia. Odsek 2 ustanovuje, že do detenčnej jednotky sa umiestni na nevyhnutne potrebný čas osoba, ktorá sa prijíma na výkon

detencie, pokiaľ odborná komisia rozhodne o zaradení osoby v detencii do osobitného liečebného režimu (podľa § 7 ods. 2).

V odsekoch 3 a 4 je vymedzený spôsob umiestňovania osôb v detencii, pričom musí byť dodržané pravidlo, že do liečebnej izby sa umiestňujú oddelene ženy od mužov a zároveň oddelene osoby v detencii podľa druhu a závažnosti duševnej poruchy. Do liečebnej izby sa umiestňujú osoby v detencii podľa nariadeného osobitného liečebného režimu. Podrobnosti upraví ústavný poriadok.

V odseku 5 sa upravuje monitorovanie priestorov detenčného ústavu kamerovým systémom. Dôvodom pre využitie tejto možnosti je ochrana života a zdravia osôb v detencii, zamestnancov detenčného ústavu, príslušníkov zboru a iných osôb, ktoré sa nachádzajú v detenčnom ústave (napr. návšteva, orgány dozoru a kontroly). Zákon výslovne zakazuje monitorovanie kamerovým systémom, a to v prípade priestorov, v ktorých sú umiestnené hygienické a sanitárne zariadenia. Návrh zákona zároveň vyžaduje, aby kamerové záznamy boli uchovávané aspoň 30 dní, čo má umožniť efektívnejší výkon dozoru a kontroly pri vyhodnocovaní možných porušení základných práv, resp. zákona.

Odsek 6 upravuje situácie, ak je osobe v detencii potrebné poskytnúť zdravotnú starostlivosť, ktorú nemožno zabezpečiť v detenčnom ústave z hľadiska poskytovania špecifických zdravotných služieb. Osoba v detencii sa premiestni do nemocnice pre obvinených a odsúdených alebo ju možno premiestniť do iného zdravotníckeho zariadenia, napr. zdravotný stav si vyžaduje špeciálnu zdravotnú starostlivosť alebo výkony. V týchto prípadoch stráženie vykonáva Zbor väzenskej a justičnej stráže.

K § 11

Navrhované ustanovenie vymedzuje zaobchádzanie s osobami v detencii, ktorým sa rozumie uplatňovanie osobitného liečebného režimu, do ktorého osobu v detencii odborná komisia rozhodnutím zaradila. Účelom zaobchádzania s osobou v detencii je diferencovaným spôsobom zabezpečiť výkon práv a povinností ustanovených v tomto zákone a súčasne zmierniť negatívne účinky izolácie osoby v detencii od spoločnosti. Zaobchádzanie s osobou v detencii sa vykonáva s dôrazom na účel, ktorým je stabilizácia zdravotného stavu osoby v detencii.

K § 12

V navrhovanom ustanovení sa upravujú obmedzovacie prostriedky a ich použitie, ktoré slúžia na ochranu osôb a vecí v detenčnom ústave. Podľa odseku 2 sa obmedzovacie prostriedky delia na obmedzovacie prostriedky netelesnej povahy a obmedzovacie prostriedky telesnej povahy, pričom obmedzovacie prostriedky netelesnej povahy majú prednosť pred obmedzovacími prostriedkami telesnej povahy.

Návrh zákona obsahuje výpočet obmedzovacích prostriedkov netelesnej a telesnej povahy. V prípade obmedzovacích prostriedkov netelesnej povahy ide o demonštratívny výpočet a v prípade obmedzovacích prostriedkov telesnej povahy o taxatívny výpočet.

Odsek 3 vymedzuje obmedzovacie prostriedky telesnej povahy, ktorými sa rozumie pripútanie k lôžku, použitie zábran, použitie telesnej prevahy, špeciálnych prostriedkov na bezpečné znehybnenie osoby v detencii, podanie liekov v prípade akútnej liečby bez súhlasu

osoby v detencii a pod. Rovnako definuje prostriedky netelesnej povahy, ktorými sa rozumie verbálna komunikácia, odvrátenie pozornosti alebo aktívne počúvanie.

Používanie obmedzujúcich prostriedkov je vo všeobecnej rovine upravené v § 4 ods. 5, podľa ktorého platí, že obmedzovacie prostriedky sú oprávnení používať odborné zamestnanci detenčného ústavu. Toto pravidlo je detailne upravené vo vzťahu k obmedzovacím prostriedkom telesnej povahy v § 12 ods. 4, pričom bude platiť, že tieto prostriedky bude možné použiť len, ak to nariadi lekár. Vo výnimočných situáciách však nariadiť ich použitie bude môcť aj sestra so špecializáciou alebo sestra, ale len s dodatočným schválením lekárom. Osobitné pravidlo bude platiť pre nariadenie podania liekov v prípade akútnej liečby bez súhlasu osoby v detencii, pri ktorom je vylúčené, aby došlo jeho nariadeniu sestrou so špecializáciou alebo sestrou; v tomto prípade môže nariadiť použitie tohto obmedzujúceho prostriedku telesnej povahy vždy len lekár.

Použitie obmedzujúcich prostriedkov telesnej povahy sa bude musieť aj formálne evidovať, a to v registri obmedzení a v zdravotnej dokumentácii osoby v detencii. Po vzore právnej úpravy výkon trestu odňatia slobody a výkonu väzby sa navrhuje, aby o použití obmedzujúcich prostriedkov telesnej povahy bol vždy informovaný aj prokurátor, a to najneskôr do 24 hodín.

K § 13

Vzhľadom na charakter obmedzujúceho prostriedku telesnej povahy, ktorým je umiestnenie do miestnosti na bezpečný pobyt (tzv. izolačná miestnosť) má predkladateľ za to, že je namiesto osobitná regulácia, ktorej cieľom je vymedziť podmienky použitia tohto obmedzujúceho prostriedku telesnej povahy, ako aj priebeh jeho použitia. Za dôležité to považujeme z dôvodu, že izolácia musí byť použitá vždy len ako najkrajnejšie riešenie, keďže výrazne zasahuje do základných práv a slobôd.

V predmetnom ustanovení sa upravujú podmienky umiestnenia osoby v detencii do miestnosti na bezpečný pobyt a účel tohto umiestnenia. Ak osoba v detencii svojím nekontrolovateľným agresívnym správaním ohrozuje svoj život a zdravie alebo život a zdravie iných osôb môže byť umiestnená na nevyhnutne potrebný čas do miestnosti na bezpečný pobyt.

V odseku 2 sú vymedzené požiadavky, ktoré musí miestnosť na bezpečný pobyt spĺňať. Ide o špeciálne upravenú miestnosť, aby si osoba v detencii nemohla ublížiť. Zároveň je táto miestnosť povinne vybavená kamerovým systémom.

V odseku 3 sú ustanovené povinnosti odborných zamestnancov, ak je osoba v detencii umiestnená do miestnosti na bezpečný pobyt na dlhší čas. V takýchto prípadoch sú odborní zamestnanci povinní kontrolovať jej zdravotný stav najmenej raz za 24 hodín, pričom táto osoba je podrobená ich zvýšenej starostlivosti s cieľom stlmiť agresívne alebo iné nežiaduce formy správania sa a odstrániť príčiny, ktoré spôsobili takéto správanie osoby v detencii.

Odsek 4 ustanovuje, že vychádzky osoby v detencii, ktorá je umiestnená do miestnosti na bezpečný pobyt sa uskutočňujú oddelene od ostatných osôb v detencii.

K § 14

Ustanovenie § 14 upravuje práva a povinnosti osôb detencii. Osoba v detencii má právo na nepretržitý osemhodinový spánok v čase nočného pokoja, právo zúčastniť sa vychádzok určených osobitným liečebným režimom, mať pri sebe v liečebnej jednotke alebo izbe veci osobnej potreby. Veci osobnej potreby, ktoré osoba v detencii môže mať pri sebe v liečebnej jednotke alebo izbe sú hodinky, fotografie, vlastné knihy, časopisy, študijné materiály, písomnosti týkajúce sa trestnej veci, v ktorej je vo výkone detencie, osobnú korešpondenciu, potreby na korešpondenciu, hygienické potreby a pod. Veci, ktoré môže mať osoba v detencii pri sebe mimo liečebnej jednotky alebo izby, určí riaditeľ detenčného ústavu.

Základnými potrebami osobnej hygieny sa rozumejú mydlo, toaletný papier, uterák a užíten aj hygienické vložky. Ďalšie potreby osobnej hygieny sú hrebeň na vlasy, zubná kefka, zubná pasta, šampón na vlasy a holiace potreby. Osoba v detencii môže používať vlastný odev, bielizeň a obuv, ak sú hygienicky nezávadné a má zabezpečenú ich pravidelnú obmenu na vlastné náklady inak používa ústavný odev, bielizeň a obuv. Obmenu vlastného odevu, bielizne a obuvi možno vykonať individuálnou donáškou do detenčného ústavu v čase a termíne určenom riaditeľom ústavu. Osoba v detencii môže používať vlastnú spodnú bielizeň a ponožky v určenom množstve aj vtedy, ak používa ústavný odev a obuv.

Ďalším právom, ktoré sa zaručuje, je právo komunikovať telefonickou a elektronickou formou. Takýmto spôsobom sa napomáha udržiavať pozitívne sociálne kontakty a podporovať resocializáciu osôb v detencii. Ide o právo, ktorého samotné uplatňovanie a frekvencia uplatňovania závisí okrem iného od správania osoby v detencii, jej zdravotného stavu ako aj osobitného liečebného režimu. Osoba v detencii má právo na prístup k informáciám, na vlastné náklady si predplatiť dennú tlač a časopisy a objednať si knihy. Dennú tlač a časopisy môže osobe v detencii predplatiť aj iná osoba, ak tieto budú do ústavu dodávané poštovým podnikom. Knihy, časopisy, denná tlač nesmú propagovať národnostnú, rasovú, etnickú alebo náboženskú neznášanlivosť, fašizmus alebo iné hnutia smerujúce k potláčaniu práv a slobôd občanov, násilie, krutosť, a poriadok v detenčom ústave alebo opisovať výrobu a použitie návykových látok, jedov, výbušnín, zbraní a pod. Samotné uplatňovanie a frekvencia uplatňovania dotknutého práva závisí rovnako od správania osoby v detencii, jej zdravotného stavu ako aj osobitného liečebného režimu. Ďalej má osoba v detencii garantované právo na poskytovanie duchovnej a pastoračnej služby, právo na vzdelávanie, vykonávanie záujmových, osvetových a športových činností, právo na zdravotnú starostlivosť ako aj právo stykať sa osobne s obhajcom bez prítomnosti tretej osoby.

V odseku 2 je ustanovené oprávnenie riaditeľa detenčného ústavu rozhodnúť o obmedzení niektorých práv uvedených v odseku 1 na návrh ošetrojúceho lekára, pokiaľ to vyžaduje osobitný liečebný režim, zdravotný stav osoby v detencii a ochrana spoločnosti.

V odseku 3 sa explicitne ustanovuje, že návšteva osoby v detencii sa spravidla uskutoční bez priameho kontaktu, okrem situácii, kedy riaditeľ povolí návštevu priamym kontaktom, napr. osoba v detencii bude náležite dodržiavať pokyny a príkazy odborných zamestnancov a dobrovoľne bez ťažkostí absolvuje osobitný liečebný režim. Podľa odseku 4 detenčný ústav zaznamenáva a môže monitorovať obsah telefonického hovoru a elektronickej komunikácie osoby v detencii na účely plnenia úloh na úseku boja proti terorizmu a organizovanému zločinu, zabránenia marenia účelu výkonu detencie a pod.

Odsek 5 vymedzuje taxatívnym spôsobom povinnosti, ktoré je osoba v detencii povinná dodržiavať, napríklad plniť povinnosti uložené týmto zákonom a ústavným poriadkom, plniť pokyny a príkazy odborného zamestnanca alebo príslušníka zboru, podrobiť

sa zdravotnej a osobnej prehliadke, podrobiť sa potrebnému vyšetreniu atď.

Ustanovenie o konte osoby v detencii sa upravuje spôsobom odkazu na zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v ktorom je podrobne upravený spôsob zriadenia konta, nakladanie, prijímanie a iné finančné operácie s peňažnými prostriedkami ako aj oznamovacie povinnosti. Tieto ustanovenia sa primerane použijú aj na osoby v detencii (odsek 6).

K § 15

Navrhovaný § 15 upravuje obmedzenie niektorých základných práv a slobôd u osôb v detencii. Ustanovuje sa, že osoba v detencii je povinná podrobiť sa obmedzeniam takých práv a slobôd, ktoré sú v rozpore s účelom výkonu detencie, a ktoré sa nemôžu vzhľadom na charakter výkonu detencie uplatniť. Predovšetkým ide o niektoré ústavné práva, najmä o právo a slobodu na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobodu pohybu a pobytu, listové tajomstvo, tajomstvo prepravovaných správ a iných písomností a slobodnej voľby povolania. Osoba v detencii počas výkonu detencie nemá aj niektoré ďalšie práva a slobody, ktoré sa nemôžu počas výkonu detencie vzhľadom na charakter tohto inštitútu uplatniť, najmä právo na štrajk, slobodne sa zhromažďovať, slobodne si vybrať lekára a zdravotnícke zariadenie. Osoba v detencii nemôže rovnako zakladať politické strany a politické hnutia.

K § 16

Podľa navrhovaného ustanovenia sa osobe v detencii poskytuje štandardná zdravotná starostlivosť. Ak osoba v detencii trpí vážnym ochorením alebo zranením, ktoré ohrozuje jej život alebo zdravie, poskytne sa jej neodkladná zdravotná starostlivosť, ktorou sa rozumie zdravotná starostlivosť poskytovaná osobe pri náhlej zmene jej zdravotného stavu, ktorá bezprostredne ohrozuje jej život alebo niektorú zo základných životných funkcií.

Osobe v detencii, ktorá nemá peňažné prostriedky na nákup liekov, liečebnej alebo zdravotníckej pomôcky predpísaných lekárom a na úhradu nevyhnutných nákladov za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, detenčný ústav poskytne na tieto účely peňažný príspevok. Peňažný príspevok je osoba v detencii povinná uhradiť z peňažných prostriedkov evidovaných na jej konte. Ak v čase ukončenia výkonu detencie nemá osoba v detencii peňažné prostriedky na svojom konte, peňažný príspevok poskytnutý detenčným ústavom sa stane nenávratný (odsek 2).

Podľa odseku 3 je lekár povinný informovať riaditeľa detenčného ústavu o takom zdravotnom stave osoby v detencii, ktorý ohrozuje jej život alebo zdravie. Riaditeľ detenčného ústavu ďalej postupuje podľa osobitných predpisov, napríklad zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K § 17

Navrhované ustanovenie upravuje postup detenčného ústavu pri prepustení osoby v detencii z detenčného ústavu. Prepustenie osoby v detencii z výkonu detencie sa uskutoční, po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým súd rozhodol o prepustení osoby v detencii z výkonu detencie.

V odsekoch 2 a 3 sa ustanovuje, že ak osoba v detencii nemá pri prepustení z výkonu detencie odev a obuv zodpovedajúcu klimatickým podmienkam alebo peňažné prostriedky na svojom konte na ich zakúpenie alebo na zakúpenie cestovného lístka a jedla, detenčný ústav bezplatne poskytne nenávratný peňažný príspevok na stravné a cestovný lístok.

V odseku 4 je ustanovená oznamovacia povinnosť riaditeľa detenčného ústavu, ak podá návrh na prepustenie osoby v detencii z výkonu detencie vo vzťahu k orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, orgánu miestnej štátnej správy, a ak ide o mladistvého v detencii aj zákonnému zástupcovi alebo súdom ustanovenému opatrovníkovi. Rovnakú oznamovaciu povinnosť má riaditeľ aj o termíne verejného zasadnutia, na ktorom sa ma rozhodnúť o návrhu osoby na osoby v detencii z výkonu detencie.

V zmysle odseku 5 je v oznámení o nadchádzajúcom prepustení z detenčného ústavu potrebné uviesť meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu alebo prechodného pobytu a dátum prepustenia osoby v detencii z výkonu detencie. Zároveň je v odseku 6 zakotvená povinnosť detenčného ústavu informovať orgán činný v trestnom konaní a súd o úteku osoby v detencii z detenčného ústavu na účely pátrania po tejto osobe a informovania poškodeného alebo svedka, ktorému hrozí nebezpečenstvo v súvislosti s útekou odsúdeného, t.j. osoby v detencii.

K § 18

V navrhovanom ustanovení sa upravuje postup, ak osoba v detencii počas výkonu detencie zomrela. V takomto prípade je riaditeľ detenčného ústavu alebo ním určený odborný zamestnanec alebo príslušník zboru povinný vykonať potrebné opatrenia na zabezpečenie miesta úmrtia a osôb, ktoré o udalosti majú vedomosti. Rovnako informuje o tejto skutočnosti príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd, prokurátora, ktorý vykonáva dozor nad zachovávaním zákonnosti v detenčnom ústave, ako aj obhajcu a príbuzného zomrelého.

K § 19

Ustanovuje sa, že dozor nad zachovávaním zákonnosti v detenčnom ústave vykonáva príslušný prokurátor. Prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti v miestach, kde sú držané osoby pozbavené osobnej slobody alebo osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená, čo vyplýva z § 18 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov. V tejto súvislosti treba poukázať aj na súvisiace ustanovenie, ktorým je § 12 ods. 6, podľa ktorého bude musieť detenčný ústav do 24 hodín informovať prokurátora o použití obmedzovacích prostriedkov telesnej povahy.

K § 20

Navrhované ustanovenie upravuje kontrolu nad výkonom detencie. V tomto prípade sa koncepcne vychádza z obdobnej regulácie kontroly, ktorá sa uplatňuje v prípade výkonu trestu odňatia slobody a výkonu väzby. To znamená, že návrh zákona rešpektuje fakt, že v miestach kde sa vykonáva trest odňatia slobody alebo väzba je daná pôsobnosť osobitných orgánov, ktoré sú oprávnené na výkon kontroly v miestach, kde obmedzená osobná slobody fyzických osôb. K tomu pozri § 97 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 60 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby.

Na základe uvedeného sa preto navrhuje v odseku 1 zveriť kontrolnú pôsobnosť nad

výkonom detencie Národnej rade Slovenskej republiky, zriaďovateľovi detenčného ústavu a právnickým osobám alebo fyzickým osobám, ak tak ustanovuje osobitný predpis alebo medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná. Návrh zákona ďalej predpokladá, že kontrolnú činnosť bude musieť vykonávať aj samotný detenčný ústav (odsek 2). V odseku 3 sa rieši prípadná kolízia ustanovení o kontrole s pôsobnosťou iných orgánov verejnej moci (napr. verejný ochranca práv, komisár pre osoby so zdravotným postihnutím, komisár pre deti), a to tým spôsobom, že úpravou kontroly nad výkon detencie nebude dotknutá pôsobnosť týchto orgánov verejnej moci, ktorá nemusí mať nevyhnutne povahu kontrolnej činnosti.

V odseku 4 sa upravuje právo vstupu orgánov kontroly, resp. iných orgánov verejnej moci do priestorov detenčného ústavu vrátane prístupu k registru obmedzení a dokumentácii o osobách v detencii.

K § 21

Navrhovaným ustanovením sa upravuje výkon detencie mladistvých. Ide o osobitné ustanovenie, ktoré sa uplatní iba vo vzťahu k výkonu detencie mladistvých, pričom sa zároveň ustanovuje, že ak právna úprava uvedená v odsekoch 2 až 8 neustanovuje inak, použijú sa na výkon detencie mladistvých § 2 až 20.

Podľa navrhovaného odseku 2 sa výkon detencie mladistvých môže uskutočniť len v detenčnom ústave pre mladistvých. Odsek 3 ustanovuje, že vedúcim lekárom v detenčnom ústave pre mladistvých môže byť len lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore detská psychiatria. Všetci odborní zamestnanci, ktorí pôsobia v detenčnom ústave pre mladistvých musia byť osobitne vyškolení pre prácu s mladistvými.

V odseku 4 sa ustanovuje, že o zaradení mladistvého do osobitného liečebného režimu musí rozhodnúť odborná komisia bezodkladne, najneskôr do 15 dní od prijatia mladistvého do výkonu detencie. Ide o rozdielnu právnu úpravu uvedenú v § 7 ods. 2, kedy pri dospelí osobe v detencii musí odborná komisia rozhodnúť najneskôr do 30 dní. Je potrebné, aby členom odbornej komisie v detenčnom ústave pre mladistvých bol lekár so špecializáciou v špecializačnom odbore detská psychiatria.

V navrhovanom odseku 5 sa garantuje mladistvému v detencii právo na vzdelávanie, vykonávanie záujmových, osvetových a športových činností, pričom tieto práva nemôžu byť vôbec obmedzené. Zároveň je detenčný ústav pre mladistvých povinný zabezpečiť vzdelávanie mladistvému v detencii od doby, kedy to umožňuje jeho zdravotný stav. Pričom je potrebné vzdelávanie mladistvého v detencii vykonávať vo forme primeranej jeho schopnostiam.

V odseku 6 sa ustanovuje, že návšteva mladistvého v detencii sa vykoná v miestnosti detenčného ústavu pre mladistvých na to určenej s priamym kontaktom medzi mladistvým v detencii a návštevou. Návštevy s priamym kontaktom slúžia na udržiavanie a prehľbovanie rodinných väzieb a môžu prispieť k pozitívnemu vývoju zdravotného stavu mladistvého v detencii.

Podľa odsekov 7 a 8 je detenčný ústav pre mladistvých povinný zabezpečiť na vlastné náklady odoslanie písomných správ v listinnej podobe, ktoré odosiela mladistvý v detencii, keďže sa predpokladá, že mladistvý nedisponuje so žiadnymi peňažnými prostriedkami.

Rovnako je detenčný ústav pre mladistvých povinný informovať zákonného zástupcu alebo opatrovníka mladistvého v detencii a orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately o vážnom ochorení, zranení alebo úmrtí mladistvého v detencii.

K § 22

Prechodným ustanovením sa zakotvuje, že tento zákon sa vzťahuje aj na výkon detencie, ktorý bol uložený pred účinnosťou zákona a výkon detencie naďalej trvá, t.j. aj po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

K čl. II

(zákon č. 301/2005 Z. z. *Trestný poriadok*)

K bodom 1 až 4

V nadväznosti na konaním o porušení č. 2016/0149, ktoré sa proti Slovenskej republike vedie z dôvodu, že si nesplnila povinnosti vykonať potrebné opatrenia za účelom transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV je potrebné v Trestnom poriadku vykonať korekcie, ktoré zabezpečenia splnenie všetkých záväzkov, ktoré Slovenskej republike vyplývajú z cit. smernice. V tomto prípade ide o zohľadnenie skutočnosti, že cit. smernica priznáva určité práva aj rodinným príslušníkom obete. Z pohľadu Trestného zákona tak treba upraviť tie ustanovenia, ktoré zohľadnia ochranu rodinných príslušníkov pred opakovanou alebo druhotnou viktimizáciou napríklad zamedzením osobného kontaktu nie len medzi páchateľom a obeťou, ale aj medzi páchateľom a rodinnými príslušníkmi obete.

K bodu 5

Ide o legislatívno-technickú úpravu, ktorá sa navrhuje z dôvodu používania správnej a presnej terminológie. V tomto prípade musí ísť o návrh riaditeľa detenčného ústavu.

K bodu 6

V Trestnom poriadku sa zavádza nové ustanovenie § 463a, ktoré explicitne ustanovuje, že výkon detencie upravuje osobitný zákon (čl. I).

K čl. III

(zákon č. 4/2001 Z. z. *o Zbore väzenskej a justičnej stráže*)

K bodu 1

Uvedené slovo sa navrhuje nahradiť z dôvodu zosúladenia terminológie s osobitným predpisom, a to zákonom č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov.

K bodu 2

Uvedené znenie sa navrhuje upraviť z dôvodu spresnenia, ako aj z dôvodu, že zbor by

mal zabezpečovať stráženie osôb umiestnených v detenčnom ústave, avšak nie ich dozor a dohľad.

K bodu 3

Navrhovanou právnou úpravou sa rozširuje pôsobnosť zboru vymedzenú v § 4. V zmysle rozšírenia pôsobnosti bude zbor podľa navrhovanej úpravy zabezpečovať v objektoch zboru, detenčného ústavu, súdu, prokuratúry, objektu ministerstva spravodlivosti a objektu, v ktorom sídli Súdna rada Slovenskej republiky pátranie po hľadaných osobách lustráciou v pátracích informačných systémoch vedených Policajným zborom podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov. Navrhovaná právna úprava reflektuje požiadavky aplikačnej praxe.

K bodu 4

Uvedené slová sa navrhujú doplniť z dôvodu upravenia povinnosti vykonať služobný zákrok aj voči osobe umiestnenej v detenčnom ústave.

K bodu 5

Uvedený odsek sa navrhuje vypustiť z dôvodu, že vzhľadom na navrhovanú úpravu § 7 ods. 1 by bol tento odsek nadbytočný.

K bodu 6

Navrhovaná právna úprava súvisí s bodom 3, na základe ktorého je zbor oprávnený vykonať lustráciu osôb, ktoré vstúpia do objektov zboru, detenčného ústavu, súdu, prokuratúry, objektu ministerstva spravodlivosti a objektu, v ktorom sídli Súdna rada Slovenskej republiky na účely zistenia, či nejde o hľadanú osobu, pre ktorú bolo vyhlásené pátranie. Ak sa táto skutočnosť potvrdí, to znamená, že lustrovaná osoba je v pátraní, v zmysle navrhovanej úpravy je príslušník zboru oprávnený takúto osobu zaistiť. Doba, na ktorú môže lustrovanú osobu zaistiť trvá až do príchodu privolaných príslušníkov Policajného zboru. Príslušný zboru je povinný spísať úradný záznam o zaistení osoby a vykonaní služobného zákroku. V prípade aktívneho alebo pasívneho odporu lustrovanej osoby pri jej zaistení je príslušník zboru oprávnený použiť donucovacie prostriedky uvedené v § 31 ods. 1 tohto zákona, napr. hmaty, údery, chvaty, putá, úder strelnou zbraňou.

K bodu 7

Navrhovanou úpravou sa zavádza legislatívna skratka už v § 13c pre slovné spojenie „objektov chránených zborom“.

K bodu 8

Navrhovaná úprava reflektuje zavedenie legislatívnej skratky, pričom sa zároveň vytvára právny rámec pre možnosť použitia špeciálnych donucovacích prostriedkov k eliminovaniu činnosti lietadla spôsobilého lietať bez pilota. Implementovanie technológií schopných ochrániť objekty zboru pred lietadlami spôsobilými lietať bez pilota rozširuje možnosti zboru primerane reagovať na toto novodobé bezpečnostné riziko celospoločenského významu. Špeciálnymi donucovacími prostriedkami sa rozumejú najmä rôzne špeciálne

vrhacie a úderné prostriedky nemajúce povahu zbrane (napríklad vrhacie siete alebo prostriedky typu „Flash Ball“).

K bodom 9 a 10

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s bodom 7.

K bodu 11

Cieľom navrhovanej zmeny je precizovanie oprávnenia odňať zbraň, prostriedok audiovizuálnej techniky alebo inú nedovolenú vec. Oprávnenie odňať zbraň, prostriedok audiovizuálnej techniky alebo inú nedovolenú vec, ustanovené v § 15 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej strážnej v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 4/2001 Z. z.“), je spojené s istým predpokladom, že vec sa vráti majiteľovi pri odchode z chráneného objektu. Aktuálne platná právna úprava ustanovuje, že ak sa zistí nemožnosť vrátiť vec zo zákonných dôvodov, je potrebné túto vec odovzdať útvaru Policajného zboru, avšak nepočíta s tým, že v rámci zboru sú organizačné súčasti s postavením orgánu činného v trestnom konaní alebo orgánu objasňujúceho priestupky, ktoré niektoré z odňatých vecí potrebujú pri uplatňovaní svojej právomoci, teda ak vec súvisí so spáchaním trestného činu alebo priestupku a trestné konanie alebo objasňovanie priestupku realizuje zbor, je potrebné takúto vec odňať (zaistiť) pre rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní alebo na rozhodnutie orgánu v konaní o priestupku, a teda odovzdanie takejto veci útvaru Policajnému zboru je nedôvodné a nežiadúce. Taktiež je možnosť vrátiť odňatú vec osobe, ktorej bola odňatá, prípadne preukázateľnému vlastníkovi, ak sa v trestnom konaní alebo objasňovaní priestupku tento zistí a inštitút odňatia veci nebude ďalej potrebné realizovať. Ako príklad možno uviesť situáciu, keď osoba vstúpi do objektu ústavu s mobilným telefónom, ktorý po zákonnej výzve nevydá a pokúsi sa ho vniesť do objektu ústavu, čím sa dopustí priestupku podľa § 65e ods. 1 písm. b) zákona č. 4/2001 Z. z. Podľa § 65e ods. 3 zákona č. 4/2001 Z. z. je na objasňovanie takéhoto priestupku príslušný zbor. Odňatá vec je takto dôležitou vecou pre konanie orgánu zboru a nie Policajného zboru, nakoľko je odovzdanie mobilného telefónu Policajnému zboru nedôvodné.

K bodu 12

Navrhuje sa doplnenie z dôvodu spresnenia názvu oprávnenia príslušníka zboru vyplývajúceho zo samotného ustanovenia.

K bodu 13

Navrhovaným doplnením sa rozširujú druhy donucovacích prostriedkov vymedzených v § 31 ods. 1. Rozšírenie druhov donucovacích prostriedkov o špeciálne donucovacie prostriedky zefektívňuje možnosti zabezpečenia ochrany objektov zboru pred lietadlami spôsobilými lietať bez pilota a zároveň predstavuje elementárny predpoklad vykonávania služobných zákrokov „bezkontaktnými, tzv. nesmrtiacimi spôsobilosťami“ garantujúcimi vysoký účinný výkon v kombinácii s dostatočným zastavovacím účinkom. V porovnaní so štandardizovaným „kontaktným“ spôsobom vykonania služobného zákroku (napr. použitie obušku, tomfy, hmatov, chvatov, úderov a kopov sebaobrany) umožňujú špeciálne donucovacie prostriedky vykonať služobný zákrok humánnejším „bezkontaktným“ spôsobom, v značnej miere minimalizujúcim riziko zranenia osoby, voči ktorej je služobný zákrok vykonávaný, zranenia zakročujúceho príslušníka zboru alebo prípadného prenosu

infekčnej choroby. Vzhľadom na svoje konštrukčné riešenie a funkcionálnosť (najmä výrazný vizuálny efekt, zvukový efekt, svetelný efekt, resp. ich vzájomná kombinácia) predstavujú špeciálne donucovacie prostriedky významný odstrašujúci preventívny prvok s potenciálom vyriešenia bezpečnostného incidentu neintervenčným spôsobom, bez potreby ich reálneho použitia. Špeciálnymi donucovacími prostriedkami sa myslia najmä rôzne dočasne zneschopňujúce prostriedky a špeciálne vrhacie a úderné prostriedky nemajúce povahu zbrane (napríklad vrhacie siete alebo prostriedky typu „Flash Ball“).

K bodu 14

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s bodom 13, t.j. špeciálnych donucovacích prostriedkov do § 31 ods. 1.

K bodu 15

Navrhuje sa rozšíriť druhy špeciálneho streliva o strelivo s projektilom naplneným inertným materiálom z dôvodu potreby reagovať na súčasné moderné trendy vo výrobe nesmrtiaceho streliva.

K bodu 16

Cieľom navrhovanej úpravy je zabezpečiť, aby príslušník zboru mohol vykonať služobný zákrok primárne humánnejším spôsobom za použitia špeciálneho streliva, čím by bola zabezpečená ochrana života a zdravia osoby, voči ktorej je služobný zákrok vykonávaný, ako aj príslušníka zboru. Precíznejším zadefinovaním podmienok, za ktorých je príslušník zboru oprávnený použiť gumové projektily alebo projektily naplnené inertným materiálom sa rozširujú možnosti vykonania služobného zákroku humánnejším spôsobom minimalizujúcim riziko ohrozenia života alebo trvalého poranenia osoby, voči ktorej je služobný zákrok vykonaný, v porovnaní s v súčasnosti štandardizovaným spôsobom vykonávania služobných zákrokov (napr. použitie obušku, tomfy, úderov a kopov sebaobrany, služobného psa, strelnej zbrane). Súčasné znenie bodu 2 „ak nemožno inak prekonať odpor“ pôsobí značne limitujúco a kontraproduktívne, nakoľko aplikačná prax jednoznačne preukázala, že podľa uvedeného ustanovenia možno použiť humánnejší (bezkontaktný) spôsob vykonania služobného zákroku za použitia gumových projektilov alebo projektilov naplnených inertným materiálom len sekundárne, a to až po použití iných druhov donucovacích prostriedkov (napríklad hmaty, chvaty, údery a kopy sebaobrany, obušok).

K bodu 17

Cieľom doplnenia nového § 43b je stanoviť zákonné podmienky, za dodržania ktorých bude príslušník zboru oprávnený vykonať služobný zákrok špeciálnymi donucovacími prostriedkami. V porovnaní so štandardizovaným „kontaktným“ spôsobom vykonania služobného zákroku (napr. použitie obušku, tomfy, hmatov, chvatov, úderov a kopov sebaobrany) umožňujú špeciálne donucovacie prostriedky vykonať služobný zákrok humánnejším „bezkontaktným“ spôsobom, v značnej miere minimalizujúcim riziko zranenia osoby, voči ktorej je služobný zákrok vykonávaný, zranenia zakročujúceho príslušníka zboru alebo prípadného prenosu infekčnej choroby. Vzhľadom na svoje konštrukčné riešenie a funkcionálnosť (najmä výrazný vizuálny efekt, zvukový efekt, svetelný efekt, resp. ich vzájomná kombinácia) predstavujú špeciálne donucovacie prostriedky významný odstrašujúci preventívny prvok s potenciálom vyriešenia bezpečnostného incidentu neintervenčným

spôsobom, bez potreby ich reálneho použitia. Špeciálnymi donucovacími prostriedkami sa myslia najmä rôzne dočasne zneschopňujúce prostriedky a špeciálne vrhacie a úderné prostriedky nemajúce povahu zbrane (napríklad vrhacie siete alebo prostriedky typu „Flash Ball“).

K bodu 18

Dôvodom navrhovanej zmeny je, že do objektov súdu a objektov prokuratúry vstupujú aj osoby, ktoré sa nepreukazujú dokladom totožnosti (napríklad v prípade, ak idú do podateľne), a preto je potrebné, v súvislosti s povinnosťou lustrácie osôb vstupujúcich do objektov súdu a objektov prokuratúry, stanoviť povinnosť pre všetky osoby a vo všetkých prípadoch sa pri vstupe preukázať dokladom totožnosti.

K bodu 19

Uvedené ustanovenie sa navrhuje doplniť za účelom upravenia oprávnenia vyhotovovať zvukové, obrazové alebo iné záznamy, nakoľko zaznamenanie priebehu služobnej činnosti alebo služobného zákroku je potrebné vzhľadom na aplikačnú prax, ale aj ako dôkazný prostriedok pri preukázaní oprávnenosti a opodstatnenosti vykonania služobného zákroku, a to aj v prípade použitia donucovacích prostriedkov.

K bodom 20 a 21

Cieľom navrhovanej právnej úpravy je precizovanie ustanovenia upravujúceho priestupky z dôvodu eliminovania rizík v dôsledku aplikačnej praxe. Z aplikačnej praxe evidujeme opakované odovzdávanie nepovolených vecí (lieky, audiovizuálna technika, alkoholické nápoje, omamné látky a podobne) odsúdeným, pričom tieto veci sú odsúdeným odovzdávané civilnými osobami na pracoviskách odsúdených. Civilné osoby sú príslušníkmi zboru na pracoviskách poučované o zásadách správania sa s odsúdenými. Napriek tejto skutočnosti evidujeme prípady odovzdávania nepovolených vecí odsúdeným, pričom tieto veci sú častokrát takej povahy, že môžu ohrozovať bezpečnosť a život v chránenom objekte. V následnom konaní je odsúdený riešený prevažne v disciplinárnom konaní, pričom zbor nemá oprávnenie začať konanie voči civilnej osobe za úmyselnú protispoločenskú činnosť. Z uvedeného dôvodu navrhujeme precizovať ustanovenie o priestupku. Ako príklad možno uviesť prípad, keď civilná osoba odovzdala odsúdenému na pracovisku odsúdených psychiatrické lieky, ktoré chcel odsúdený následne po skončení pracovnej zmeny preniesť do objektu zboru, čím by mohlo dôjsť k ohrozeniu bezpečnosti alebo života osôb nachádzajúcich sa v objekte zboru. Tieto lieky by však mohli byť na základe navrhovaného oprávnenia na zaistenie veci zaistené ešte mimo objektu zboru, následne by boli dôkazom v konaní o objasňovaní priestupku a zbor by bol oprávnený začať konanie o priestupku voči civilnej osobe, ktorá odovzdala nepovolené veci odsúdenému. Príkladom umožnenia vykonania práva obvinených a odsúdených v rozpore s osobitnými predpismi je napríklad prípad, keď civilná osoba umožní odsúdenému na pracovisku odsúdených a obvinených odosielať korešpondencie mimo zákonný spôsob, teda nie prostredníctvom schránky na oddiele (§ 36 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 368/2008 Z. z.), čím môže dochádzať k mareniu účelu výkonu trestu odňatia slobody alebo prípad, keď civilná osoba umožní odsúdenému na pracovisku odsúdených a obvinených telefonovať z „pevnej linky“.

K bodu 22

Cieľom je zavedenie osobitnej právnej úpravy prevodu správy pohľadávok Slovenskej republiky voči obvineným, odsúdeným, bývalým obvineným alebo bývalým odsúdeným spojených s výkonom väzby alebo výkonom trestu odňatia slobody v správe služobných úradov zboru, v porovnaní so všeobecnou právnou úpravou prevodu správy pohľadávok štátu podľa § 6 zákona č. 374/2014 Z. z. o pohľadávkach štátu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 374/2014 Z. z.“). Zbor je ozbrojený bezpečnostný zbor, ktorý podľa § 1 písm. a) a b) zákona č. 4/2001 Z. z. plní úlohy na úseku výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody. Zbor organizačne tvoria Generálne riaditeľstvo zboru a ústavy na výkon väzby, ústavy na výkon trestu odňatia slobody, ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a nemocnica pre obvinených a odsúdených (ďalej len „ústav“), ktoré sú rozpočtovými organizáciami napojenými príjmami a výdavkami na štátny rozpočet Slovenskej republiky v rámci kapitoly Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

S prihliadnutím na zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 221/2006 Z. z.“), zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 475/2005 Z. z.“), zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov a zákon č. 374/2014 Z. z. vystupujú Generálne riaditeľstvo zboru a ústavy ako správcovia pohľadávok Slovenskej republiky spojených s výkonom väzby a s výkonom trestu odňatia slobody, a to pohľadávok na náhradu trov spojených s výkonom väzby, náhradu zvýšených trov výkonu väzby, úhradu zavinených trov výkonu trestu odňatia slobody, úhradu zvýšených trov výkonu trestu odňatia slobody a náhradu škody spôsobenej obvineným alebo odsúdeným. Osobitosť správy a vymáhania vyššie uvedených pohľadávok je už v súčasnosti zohľadnená priamo v zákone č. 374/2014 Z. z. (napríklad § 14 ods. 4 písm. a) a § 21 ods. 4) a konkretizovaná v zákone č. 221/2006 Z. z. a zákone č. 475/2005 Z. z. predstavujúcich osobitné právne predpisy podľa § 1 ods. 5 zákona č. 374/2014 Z. z.).

Druh pohľadávok, kategóriu povinných, zmenu správcu pohľadávky pri každom premiestnení obvineného alebo odsúdeného do iného ústavu a pri každom prepustení obvineného alebo odsúdeného na slobodu a výnimku zo zverejňovania v Centrálnom registri splatných pohľadávok štátu podľa § 21 ods. 4 zákona č. 374/2014 Z. z. sa navrhuje vo všeobecne záväznej právnej úprave vymedzujúcej pôsobnosť zboru jednoznačne zohľadniť určením špecifického účtovného dokladu, na základe ktorého sa vykoná prevod správy pohľadávok vo všeobecne záväznej právnej úprave vymedzujúcej pôsobnosť zboru.

K bodu 23

Uvedené sa navrhuje z dôvodu potreby právnej úpravy práv, povinností a oprávnení aj voči osobám v detencii, ktoré sú umiestnené v detenčnom ústave. Navrhovanou úpravou sa tak zabezpečí naplňať účel výkonu detencie.

K čl. IV

(zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv)

K bodom 1 a 2

Navrhovaným doplnením sa rozširuje oprávnenie verejného ochrancu práv hovoriť aj bez prítomnosti iných osôb s osobami, ktoré sú vo výkone detencie v detenčnom ústave. Ak verejný ochranca práv zistí skutočnosti nasvedčujúce tomu, že v miestach, kde sa vykonáva

detencia je nezákonne držaná osoba, túto skutočnosť bezodkladne oznámi príslušnému prokurátorovi ako podnet na postup podľa osobitného zákona. Jednou z najdôležitejších úloh verejného ochrancu práv je aj ochrana práv osôb, ktorých osobná sloboda je obmedzená alebo ktoré sú osobnej slobody pozbavené. Navrhované doplnenie zabezpečí, že verejný ochranca práv bude môcť vykonávať svoje právomoci vo všetkých priestoroch, kde sa takéto osoby môžu nachádzať. V minulosti bolo otázne, či verejný ochranca práv môže vykonávať prieskum v tzv. vyhradených priestoroch na oddeleniach Policajného zboru, keďže v zmysle gramatického výkladu nejde o celu policajného zaistenia, prípadne v služobných vozidlách (potreba byť prítomní pri vykonávaní monitoringu nútených návratov v zmysle čl. 8 ods. 6 návratovej smernice). Navrhované doplnenie ustanovení § 14 a 17 odstráni tento problém.

K Čl. V

(zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení)

K bodom 1, 2 a 6

V súvislosti s úpravou výkonu detencie v čl. I je nevyhnutné upraviť prerušenie povinného nemocenského a dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca a povinného nemocenského a dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby, ak v čase trvania zárobkovej činnosti bol umiestnený v detenčnom ústave. Vznik prerušenia povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti sa posudzuje rovnako ako zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti a skončenie prerušenia týchto poistení sa posudzuje rovnako ako vznik týchto poistení.

S úpravou prerušenia poistenia súvisí aj úprava povinnosti samostatne zárobkovo činnnej osoby oznámiť príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne prerušenie nemocenského poistenia a dôchodkového poistenia z dôvodu výkonu detencie prostredníctvom detenčného ústavu. Aj zamestnávateľ bude povinný oznámiť pobočke Sociálnej poisťovne prerušenie nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti zamestnanca z dôvodu výkonu detencie do ôsmich dní od tohto prerušenia.

K bodom 3, 4 a 7

Navrhuje sa poukazovať dávky sociálneho poistenia fyzickým osobám umiestneným vo výkone detencie prostredníctvom detenčného ústavu. Vychádza sa pritom zo špecifického postavenia tejto skupiny fyzických osôb (napr. s ohľadom na viaceré obmedzenia základných práv a slobôd), ktoré je obdobné ako postavenie fyzických osôb umiestnených vo výkone trestu odňatia slobody a vo výkone väzby.

Vzhľadom na viaceré obmedzenia základných práv a slobôd umiestnených sa navrhuje spôsob podávania žiadosti o dávku sociálneho poistenia prostredníctvom detenčného ústavu v pobočke Sociálnej poisťovne príslušnej podľa sídla ústavu.

V nadväznosti na uvedené sa navrhuje povinnosť detenčného ústavu elektronicky poskytovať súčinnosť Sociálnej poisťovni pri výkone sociálneho poistenia.

K bodu 5

Uvedená zmena sa navrhuje v súvislosti so zmenou zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorej fyzická osoba vo výkone detencie nie je považovaná za osobu v hmotnej núdzi.

K čl. VI

(zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení)

V súvislosti s úpravou výkonu detencie v detenčnom ústave je potrebné novelizovať zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, keďže umiestnenie osoby do detenčného ústavu, ktoré bolo nariadené súdom, má v sociálnej oblasti obdobné následky ako výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody.

K čl. VII

(zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

K bodu 1

Navrhovanou právnou úpravou sa vyslovene ustanovuje, že za zdravotnú starostlivosť sa nepovažuje starostlivosť osoby v detencii, ktoré sú umiestnené v detenčnom ústave, a ktorým sa poskytuje starostlivosť podľa zákona o výkone detencie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (čl. I).

K bodu 2

V nadväznosti na právnú úpravu uvedenú v čl. I sa navrhuje § 9 zákona č. 576/2004 Z. z. doplniť o nový odsek 4, ktorým sa ustanovuje, že o prijatí do ústavnej starostlivosti osoby v detencii rozhoduje lekár detenčného ústavu a povinnosť Zboru väzenskej a justičnej stráže zabezpečiť ochranu osoby v detencii a odborných zamestnancov detenčného ústavu.

K bodu 3

Navrhovaným doplnením sa explicitne ustanovuje, že osoba v detencii nemá právo na výber poskytovateľa, t.j. ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka. Rovnaká právna úprava je pri osobe vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

K bodu 4

Navrhuje sa, aby dopravu súvisiacu s poskytovaním zdravotnej starostlivosti osobe, ktorá je vo výkone detencie vykonal Zbor väzenskej a justičnej stráže.

K bodu 5

Navrhovanou právnou úpravou sa ustanovuje, že výskum bez zdravotnej indikácie nemožno vykonať na osobe v detencii. Rovnaká právna úprava je pri osobe vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

K bodu 6

Navrhovaným doplnením sa ustanovuje, že osoba v detencii nemôže byť darcom krvi. Rovnaká právna úprava je pri osobe vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

K čl. VIII

(zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

V nadväznosti na navrhovanú právnu úpravu v čl. I sa navrhuje rozšíriť definíciu zdravotníckeho povolania vymedzenú v § 3 zákona č. 578/2004 Z. z., ktorou sa rozumie súbor pracovných činností, ktoré vykonáva zdravotnícky pracovník, o nové písmeno h), ktoré sa vzťahuje na poskytovanie starostlivosti o osoby v detencii. Týmto spôsobom sa zabezpečí, že poskytovanie starostlivosti o osoby v detencii sa bude považovať za výkon zdravotníckeho povolania.

K čl. IX

(zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

K bodu 1

Navrhovaným doplnením § 3 ods. 3 sa zabezpečí verejné zdravotné poistenie osoby vo výkone detencie v detenčnom ústave, ak ide o fyzickú osou, ktorá nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, ak nie je zdravotne poistená v inom členskom štáte Európskej únie alebo v zmluvnom štáte Dohody o Európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarskej konfederácii. Rovnaká právna úprava je pri osobe vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

K bodu 2

Navrhovaná právna úprava zakotvuje povinnosť detenčného ústavu podať za osobu vo výkone detencie prihlášku na verejné zdravotné poistenie, ak táto osoba nie je zdravotne poistená.

K bodu 3

Doplnením § 11 sa explicitne ustanovuje, že štát je platiteľom poistného aj za osobu vo výkone detencie v detenčnom ústave. Rovnaká právna úprava je pri osobe vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

K bodom 4 a 5

Ustanovuje sa, že práva a povinnosti v súvislosti s verejným zdravotným poistením osoby vo výkone detencie vykonáva detenčný ústav. Na tento účel je detenčný ústav povinný poskytovať elektronicky údaje o osobe vo výkone detencie v rozsahu rodné číslo, meno a priezvisko, rodné priezvisko, dátum narodenia, pohlavie, štátna príslušnosť, adresa trvalého pobytu a pod.

K bodu 6

Legislatívno-technická úprava ustanovenia súvisiaca s prečíslovaním odsekov v nadväznosti na doplnenie § 29b o nový odsek 15.

K čl. X

(zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

K bodom 1 a 2

Legislatívno-technická úprava v súvislosti s bodom 4.

K bodu 3

Legislatívno-technická úprava v súvislosti s bodom 8.

K bodu 4

Navrhovanou úpravou sa ustanovuje povinnosť Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou zabezpečiť a vykonávať dohľad nad poskytovaním osobitného liečebného osobám v detencii v detenčnom ústave podľa právnej úpravy uvedenej v čl. I tohto zákona. Zároveň je Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou oprávnený ukladať sankcie alebo opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a ukladať povinnosť detenčnému ústavu prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov.

K bodu 5

Legislatívno-technická úprava v súvislosti s bodom 8.

K bodu 6

Dopĺňa sa nové ustanovenie, ktorým sa ustanovuje, že na výkon dohľadu nad poskytovaním osobitného liečebného režimu osobe v detencii, ktorá sa nachádza v detenčnom ústave sa primerane použijú ustanovenia § 43 až 47 tohto zákona.

K bodu 7

Navrhuje sa, aby v prípade úmrtia osoby v detencii v detenčnom ústave bol Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou oprávnený nariadiť pitvu tejto osoby. Ide o identickú právnu úpravu, ktorá sa vzťahuje na osobu vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

K bodu 8

Navrhovanou úpravou sa zakotvuje právo Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou uložiť detenčnému ústavu pokutu, ak úrad pri výkone dohľadu nad poskytovaním osobitného liečebného režimu v detenčnom ústave zistí, že osobitný liečebný režim nebol poskytnutý správne alebo, že boli porušenie povinností uvedené v § 46 ods. 1 tohto zákona, napr. zdržať sa konania, ktoré by mohlo mariť výkon dohľadu.

K bodom 9 až 11

Legislatívno-technická úprava v súvislosti s bodom 8; prečíslovanie vnútorných odkazov.

K bodu 12

Navrhovaným doplnením sa ustanovuje výška pokuty, ktorú je Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou oprávnený uložiť detenčnému ústavu, ak pri výkone dohľadu nad poskytovaním osobitného liečebného režimu v detenčom ústave zistí, že osobitný liečebný režim nebol poskytnutý správne alebo, že boli porušenie povinností uvedené v § 46 ods. 1 tohto zákona.

K bodu 13

Legislatívno-technická úprava v súvislosti s bodom 12.

K bodu 14

Navrhuje sa doplnenie § 76 ods. 5, ktorým sa explicitne ustanoví, že za porušenie povinnosti zachovávať mlčanlivosť sa nepovažuje výmena informácií medzi Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a detenčným ústavom v prípade, že ide o vzájomnú výmenu informácií týkajúcich sa vykonávania verejného zdravotného poistenia a poskytovania osobitného liečebného režimu.

K čl. XI

(zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele)

K bodom 1 až 3

Výkon opatrení sociálnej kurately pre deti a plnoleté fyzické osoby v rámci systému sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately je potrebné rozšíriť o opatrenia pre deti a plnoleté fyzické osoby umiestnené v detenčnom ústave a pre deti a plnoleté fyzické osoby po prepustení z detenčného ústavu.

K bodom 4 až 7

Vzhľadom na charakter detencie je potrebné zabezpečiť, aby rovnako, ako napríklad v prípade prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody alebo z výkonu ochranného ústavného liečenia či ochrannej výchovy, mohla byť v prípade, ak to bude potrebné, podporená resocializácia aj formou resocializačného príspevku.

K Čl. XII

(zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi)

V súvislosti s úpravou výkonu detencie v detenčnom ústave je potrebné novelizovať zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, keďže umiestnenie osoby do detenčného ústavu, ktoré bolo nariadené súdom, má v sociálnej oblasti obdobné následky ako výkon väzby alebo výkon trestu odňatia slobody.

K čl. XIII

(zákon č. 176/2015 Z. z. o komisárovi pre deti a komisárovi pre osoby so zdravotným postihnutím)

Vzhľadom na skutočnosť, že do detenčného ústavu budú môcť byť umiestnení aj mladiství, je potrebné doplnenie možnosti hovoriť s mladistvým umiestneným v detenčnom ústave aj bez prítomnosti tretích osôb aj do oprávnení komisára pre deti.

K čl. XIV

(zákon č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov)

K bodu 1

V nadväznosti na konaní o porušení č. 2016/0149, ktoré sa proti Slovenskej republike vedie z dôvodu, že si nesplnila povinnosti vykonať potrebné opatrenia za účelom transpozície smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV je potrebné v zákone č. 274/2017 Z. z. o obetiach a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonať korekcie, ktoré zabezpečenia splnenie všetkých záväzkov, ktoré Slovenskej republike vyplývajú z cit. smernice.

Na tento účel sa v § 2 ods. 1 písm. c) šiesty bod dopĺňa do individuálneho posúdenia obete aj otázka druhotnej viktimizácie, ktorá môže v konkrétnom prípade ovplyvniť skutočnosť, že ide o obzvlášť zraniteľnú obeť, ktorá sa vyžaduje v súlade so smernicou osobitne ohľaduplné zaobchádzanie, či osobitne služby na podporu obete.

K bodu 2

Navrhovaným doplnením § 2 ods. 1 o nové písmeno n) sa vykonáva úplná transpozícia čl. 2 ods. 1 písm. b) smernice. Smernica priznáva určité práva aj rodinným príslušníkom obete; k tomu pozri čl. 8 ods. 1 a 3 a čl. 18 a 19 smernice. Na to, aby bolo možné tieto práva ukotviť v právnom poriadku Slovenskej republiky je potrebné najprv ukotviť pojem rodinný príslušník obete, a to v § 2 ods. 1 zákona o obetiach.

K bodom 3

Týmto doplnením sa vykonáva úplná transpozícia čl. 18 prvá veta smernice. Smernica v tejto časti vyžaduje, aby nie len obeť, ale aj jej rodinní príslušníci neboli vystavovaní opakovanej alebo druhotnej viktimizácii. Preto sa do základných zásad ochrany obetí dopĺňa zásada ochrany pred opakovanou a druhotnou viktimizáciou tak, aby sa vzťahovala aj na rodinných príslušníkov obete.

K bodu 4

Týmto doplnením sa vykonáva úplná transpozícia čl. 22 ods. 5 a 7 smernice, ktoré okrem iného vyžadujú vykonávať individuálne posúdenie obete aj s ohľadom na okolnosti spáchaného trestného činu a zároveň vyžadujú aktualizáciu tohto individuálneho posúdenia.

K bodu 5

Týmto doplnením sa zabezpečuje úplná transpozícia čl. 8 ods. 1 a 3 smernice, ktorá vyžaduje, aby aj rodinní príslušníci obete mali prístup k službám na podporu obetí, a to v rozsahu so svojimi osobitnými potrebami a s rozsahom ujmy spôsobenej trestným činom spáchaným voči obeti.

K bodu 6

Týmto doplnením sa vykonáva úplná transpozícia čl. 18 prvá veta smernice. Smernica v tejto časti vyžaduje, aby nie len obeť, ale aj jej rodinní príslušníci neboli vystavovaní opakovanej alebo druhotnej viktimizácii. Preto sa do základných zásad ochrany obetí dopĺňa zásada ochrany pred opakovanou a druhotnou viktimizáciou tak, aby sa vzťahovala aj na rodinných príslušníkov obete. Zároveň sa z platného znenia zákona vypúšťa reštrikcia povinnosti používať vhodne prispôbené úradné miestnosti „ak to priestorové možnosti umožňujú“.

K bodu 7

Týmto doplnením sa vykonáva úplná transpozícia čl. 18 druhá veta smernice.

K bodu 8

Ide o precizovanie právnej úpravy o dôvody prerušenia a zastavenia trestného stíhania, pri ktorých patrí odškodnenie obeti násilného trestného činu, aj ak nedošlo vydaniu rozsudku alebo trestného rozkazu, ktorým sa páchatel' uznáva za vinného. Vychádzajúc z aplikačnej praxe ministerstva, práve ak sa nezistia skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe, pričom nie sú pochybnosti o tom, že sa stal trestný čin, sú okolnosti, pri ktorých je nevyhnutné, aby sa obeti násilného trestného činu dostalo odškodnenia aspoň podľa tohto zákona.

K bodu 9

Uplatňovanie si nároku na náhradu ujmy v trestnom konaní nad rámec majetkovej škody je skôr výnimočné. Preto i v doterajšej aplikačnej praxi ministerstvo výkladom prijímalo záver, ktorý sa aktuálne navrhuje nespochybniteľne upraviť navrhnutou zmenou.

K bodu 10

Zákon ustanovuje ako podmienku pre udelenie akreditácie poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú pri poskytovaní odbornej pomoci podľa tohto zákona. V zásade ide o nadbytočné rozširovanie povinnosti na poistenie, pretože na účely zákona postačuje poistenie zodpovednosti za škodu vo všeobecnej rovine.

K bodu 11

Navrhuje sa vypustiť podmienku začatia konania, ktorá spočíva v doručení úplnej žiadosti o akreditáciu. Týmto sa právna úprava dostane plne do režimu správneho poriadku, ktorý v prípade neúplného podania vyžaduje jeho doplnenie pod hrozbou zastavenia správneho konania.

K bodu 12

V nadväznosti na doplnenie právnej úpravy o práva rodinných príslušníkov obete je potrebné v súvislosti s doplnením § 5 rozšíriť oprávnenie na spracúvanie osobných údajov aj ohľadom rodinných príslušníkov obete.

K čl. XV *(účinnosť)*

Vzhľadom na predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu sa navrhuje, aby zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2020.